

Datum

2025-02-21

Adress

Diarienummer

GYVF-2025-199

Yttrande

Till

Stadskontoret

**Remiss angående Utbildningsdepartementet -
Ämneskunskaper och lärarskicklighet - en
reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81)
STK 2025:149**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över betänkandet Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81). Utredningen har presenterat förslag till åtgärder för att utveckla lärar- och förskollärarytbildningarna i syfte att höja utbildningarnas kvalitet och yrkenas status och attraktivitet.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ställer sig positiv till betänkandets förslag om ett behörighetskrav på lägst betyget C i svenska 3, alternativt svenska som andraspråk 3 för tillträde till lärarutbildning. Nämnden förordar en fördjupad utredning om huruvida ett högre behörighetskrav är motiverat för samtliga ämnesinriktningar på lärarutbildningen.

Nämnden ställer sig positiv till en utökning av ämnesstudier och ämnesdidaktiska studier. Förslagen bedöms stärka de nyutexaminerade lärarnas förberedelse för yrket. Nämnden ställer sig positiv till att den utbildningsvetenskapliga kärnan ska få ett innehåll som tydligare riktas mot den kommande yrkesutövningen samt till förslaget till översyn och reducering av examensmålen. Nämnden invänder dock mot att examensmål relaterade till demokrati stryks. Lärarutbildningens demokratiska inslag liksom skolans demokratiska inslag måste fortsatt vara en del av den utbildningsvetenskapliga kärnan.

Nämnden ställer sig positiv till att utbildningen kring läs- och skrivinlärning förstärks samt att examensmålet: att ha förmåga att genomföra systematiska insatser för elever

med läs- och skrivsvårigheter införs. Däremot ställer nämnden sig tveksam till att skriva fram en särskild metod.

Nämnden avstyrker förslaget om att införa ett särskilt forskningsområde – kognitionsvetenskap – i examensmålen. Lärarutbildning ska liksom skolan vila på vetenskaplig grund. Det bör vara en uppgift för högre utbildning att avgöra vilken forskning som kan lämna bidrag till utbildningen.

Nämnden förordar i likhet med utredaren att regeringen inte drar ner på lärarutbildningens finansiering trots risken för minskat antal studenter. Det är viktigt att lärosätena använder denna finansiering till att öka antalet undervisningstimmar. Förvaltningen föreslår att nämnden ställer sig positiv till en ökad samverkan mellan lärosätena och mellan skolväsendets huvudmän och lärarutbildningarna.

Yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över betänkandet Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81). Utredningen har presenterat förslag till åtgärder för att utveckla lärar- och förskollärarutbildningarna i syfte att höja utbildningarnas kvalitet och yrkenas status och attraktivitet. Nämnden kommer att yttra sig över de förslag som berör gymnasieskola och vuxenutbildning direkt eller indirekt.

Högre krav på särskild behörighet

Nämnden tillstyrker utredningens förslag om ett högre krav än betyget E i svenska 3 respektive svenska som andraspråk 3, det vill säga att minst betyget C eller motsvarande ska krävas för flera av inriktningarna inom lärarprogrammet.

Nämnden är positiv till förslaget om möjlighet att komplettera till det högre betygskravet för behörighet inom vuxenutbildningen utan att detta påverkar meritvärdet. Nämnden betonar i sammanhanget vikten av att resurser tillförs för den nya uppgiften.

Nämnden anser dock att konsekvenserna av det högre kravet behöver utredas ytterligare. Enligt Skolverkets rapport Lärarprognos 2024 (2025:2) råder det brist på yrkeslärare och lärare i matematik inom gymnasieskolan. Det finns även brist på ämneslärare i matematik med inriktning åk 7–9. En minskad tillgång på behöriga lärare i matematik, som en följd av det högre betygskravet, kan försvåra rekryteringen av behöriga lärare ytterligare. Det är därför viktigt att undersöka om kravet på betyget C i svenska 3, alternativt betyget C i svenska som andraspråk 3, är motiverat för alla ämnesinriktningar på lärarutbildningen.

Utredningen tar i konsekvensutredningen upp de könsskillnader som blir konsekvensen av det högre betygskravet för särskild behörighet på ett översiktligt sätt. Nämnden ser behov av en fördjupad analys av konsekvenser utifrån jämställdhetsperspektiv.

Förslaget om en ny särskild behörighet för lärarutbildning har utformats genom att en ny paragraf förs in i högskoleförordningens (1993:100) sjunde kapitel. Den nya paragrafen ska enbart reglera krav på tillträde till lärarutbildning (lägst betyget C i svenska 3 alternativt svenska som andraspråk 3). Formuleringen ”helt nödvändiga krav” som finns i 7 kap. 8 § 1. högskoleförordningen och som reglerar särskild behörighet generellt ska kvarstå. Nämnden anser att bestämmelsen om ”helt nödvändiga krav” för särskild behörighet för alla högskoleutbildningar tillsammans med krav på högre betygskrav för lärarutbildningar riskerar skapa förvirring. Nämnden föreslår att formuleringen ”helt nödvändiga krav” stryks, alternativt att det anges redan i 7 kap. 8 § 1. högskoleförordningen att det inte gäller för lärarutbildning.

Ämnesstudier och ämnesdidaktiska studier ökar i omfattning

Utredningen har även lämnat förslag till förändringar när det gäller lärarutbildningens innehåll, vilka avser en minskning av den utbildningsvetenskapliga kärnan samt en ökning av ämnesstudier och ämnesdidaktiska studier. Nämnden är positiv till förslagen som bedöms stärka de nyutexaminerade lärarnas förberedelse för yrket.

Uppdaterade examensmål med nya inslag

Nämnden är positiv till förslaget till den översyn av examensmålen som utredningen lämnar och att mängden mål reduceras. Nämnden vill dock invända mot att examensmål relaterade till demokrati föreslås strykas. Skola och utbildning innefattar utöver kunskapsuppdraget även ett demokratiseringsuppdrag. Forskaren Gert Biesta har identifierat tre syften med utbildning – kvalifikation, socialisation och subjektivering¹. Subjektivering handlar om att bli någon. Skolan erbjuder en frihet att utvecklas som individ. Den friheten används till att tänka kritiskt och fatta självständiga beslut. Demokratiseringsuppdraget är centralt inom utbildning. Studenterna bidrar till samhället i stort genom att rusta kommande elever för att rösta och delta i samhällsdebatten. Nämnden vill därför framhålla att lärarutbildningens demokratiska inslag inte får minskas och skolans demokratiska inslag måste fortsatt vara en del av den utbildningsvetenskapliga kärnan.

Läs- och skrivinläring förs in

Nämnden är positiv till att läs- och skrivinläring lyfts fram i förordningen för lärarutbildning och att det är viktigt att utbildningen kring läs- och skrivinläring

¹ Biesta, G. (2011) God utbildning i mätningens tidevarv, Liber

förstärks. Nämnden ställer sig dock tveksam till att en särskild metod för strukturerad ljudningsmetod och fonologisk medvetenhet anges för lärarstudenter med inriktning F-3 förs in i examensmålen.

Nämnden är positiv till att examensmålet: att ha förmåga att genomföra systematiska insatser för elever med läs- och skrivsvårigheter, införs.

Kognitionsvetenskap lyfts fram

När det gäller kognitionsvetenskapens understryker nämnden att lärarutbildning precis som skolan ska vila på vetenskaplig grund. Det bör vara en uppgift för högre utbildning att avgöra vilken forskning som ska ingå i utbildningen. Därmed avstryker nämnden förslaget om att föra in ett särskilt forskningsområde i lärarutbildningarnas examensmål.

Förstärkt finansiering av lärarutbildningen

Nämnden är enig med utredningens förslag att inte dra ner på ersättningen till lärarutbildningen trots att färre studenter förväntas börja och utexamineras. Det förutsätts medel för att utveckla utbildningen. Enligt UKÄs rapport Lärarledd tid i den svenska högskolan (2018:15) är lärarstudenter de som får lägst antal undervisningstimmar i veckan i högskolan (8,2 timmar per vecka). Lärarstudenter i Sverige tillhör gruppen studenter med lägst undervisningstid i internationell jämförelse, enligt samma rapport. Nämnden tillstyrker därför detta förslag och anser även att UKÄ bör få i uppdrag att fortsätta följa lärarstudenters undervisningstid.

Ökad samverkan mellan lärarutbildningarna och skolväsendet

Nämnden tillstyrker förslagen att lärosätena i större utsträckning än i dag bör använda sig av aktiva lärare inom skolväsendet eller lärare som nyligen varit aktiva lärare. Nämnden delar även utredningens bedömning att praktknära forskning genom ULF-avtal är viktig för samverkan mellan lärosäten och skolväsendet.

Ordförande

Juan-Tadeo Espitia (S)

Förvaltningsdirektör

Anneli Schwartz